

Викликає значний сумнів і пропозиції щодо вилучення з переліку ознак об'єктивної сторони складів деяких злочинів такого діяння, як «погроза застосування насильства» (частина друга статті 162, частина перша статті 303, частина третя статті 342, частини перша, друга статті 355 КК). Адже, таким чином, проектом декриміналізується низка діянь, поєднаних із погрозою застосування насильства щодо особи або її близьких. У чинних нормах ККУ більшість таких діянь виступають в якості кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак складу злочину, що свідчить про їх підвищену суспільну небезпечність.

З огляду на зазначене вважаємо, що прийняття та реалізація новел лише ускладнить розуміння кримінально-правових норм та їх застосування на практиці.

Напрями вдосконалення статті 316 КК України

Стрільців О.М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, начальник наукової лабораторії з проблем кримінальної міліції ННПФПСКМ НАВС

За останні роки для нашої держави проблема поширення незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин набула ще більшого значення, оскільки мова йде про здоров'я нації та її інтелектуальний потенціал. Набирає негативного резонансу проникнення наркотичних засобів та психотропних речовин із суто кримінального середовища в ігровий і видовищний бізнес, до місць масового проведення дозвілля та в навчальні заклади. Крім того, все більшого поширення в незаконному обігу набувають психотропні речовини синтетичного походження, які поступово «витісняють» наркотики рослинного походження, зокрема макову соломку та канабіс.

Психотропні речовини викликають підвищену збудженість нервової системи, так званий психостимулюючий ефект, а також високу психічну залежність. Вживаються вони улюбій формі: шляхом куріння, ін'єкцій, перорально та мають нелегальний обіг переважно у місцях масового дозвілля громадян, в першу чергу у розважальних закладах (дискотеки, казино, нічні та комп'ютерні клуби тощо) та у вищих навчальних закладах. Не рідке їх вживання під час проведення культурних та спортивних заходів.

У той же час в сучасному законодавстві залишаються окремі проблемні питання щодо можливості притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які допускають незаконне публічне вживання психотропних речовин.

Так, ст. 316 КК України «Незаконне публічне вживання наркотичних засобів» передбачено, що засобами вчинення вказаного злочину є тільки наркотичні засоби. Основна мета вказаної статті визнати кримінальні діяння, пов'язані із вживанням наркотичних засобів у місцях масового перебування громадян, в першу чергу під час проведення навчальних, спортивних та культурних заходів. Саме під час проведення таких заходів до вживання наркотиків залучається значна частина молоді та пропагандується наркотична культура.

В той же час законодавцем визначено, що предметом даного злочину є тільки наркотичні засоби. Публічне або вчинене групою осіб вживання психотропних речовин не утворює цього складу злочину. Фактично суспільно небезпечні діяння, які передбачені диспозицією даної статті, із всіма психотропними речовинами є безкарними. Відповідно притягнути до

кримінальної відповідальності за публічне або вчинене групою осіб вживання психотропних речовин не можливе.

Таким чином один з основних та найпоширених у молодіжному середовищі вид наркотиків - психотропні речовини, які переважно вживаються у місцях масового перебування громадян, залишилися поза увагою законодавця у даній статті.

З метою усунення зазначених вище прогалин у законодавстві вважаємо за доцільне внести відповідні зміни до статті 316 КК України. Назву та диспозицію вказаної статті після слів « ... вживання наркотичних засобів ... » доповнити словами: « ... психотропними речовинами або їх аналогами ... », далі за текстом.

Особливості встановлення об'єктивної сторони насильницького донорства (ст. 144 Кримінального кодексу України)

Теребило Н.В., курсант юридичного факультету ІКВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук *Мищук І.П.*

Дослідження об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ст. 144 Кримінального Кодексу (КК) України, дозволяє стверджувати, що вона характеризується діянням - вилученням крові у живої людини. Спірним питанням є визначення того, в якій формі законодавець допускає таке діяння, адже вилучити кров у людини шляхом бездіяльності об'єктивно неможливо.

Однак О. В. Сапронов обґрунтовує можливість вчинення насильницького донорства не лише шляхом активної дії, а й шляхом бездіяльності тим, що вилучення крові може розпочатися правомірно, але перетворитися на злочинне, якщо не буде припинено вилучення крові після забору її допустимої кількості. На нашу думку, у випадку, про який говориться, злочинне діяння вчиняється такою формою суспільно небезпечної поведінки, в якій дія винного поєднується із його бездіяльністю (змішану бездіяльністю). Але в переважній більшості злочин може вчинятися, безперечно, саме шляхом дії, яка полягає у вилученні крові з кровоносної судини пацієнта. Проте злочинність такого діяння пов'язується не з вилученням донорської крові у людини, а з певним способом вчинення цього суспільно небезпечного діяння, яким є насильство або обман.

У цьому зв'язку є очевидним, що назва статті 144 КК неповністю відображає зміст ознак злочину, описаного в її диспозиції.

Так, донорство крові та її компонентів - добровільний акт волевиявлення людини, що полягає у даванні крові або її компонентів для подальшого безпосереднього використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання у наукових дослідженнях.

Діяння, передбачене ст. 144 КК, є грубим порушенням принципу добровільності донорства - ігноруванням або фальсифікацією волі особи задля використання її як донора. У зв'язку з тим, що до поняття «донорство» обов'язково входить ознака добровільності, О. В. Сапроновим невдало назву «насильницьке донорство» пропонується замінити на «незаконне донорство». Однак така пропозиція також є не найкращим способом усунення дефекту законодавчої техніки, оскільки поняття «незаконне донорство» наводить на думку про незаконні дії донора, а не осіб, які порушують інтереси останнього. На нашу думку, для чинної редакції статті більш точним в цьому випадку є назва «Незаконне використання особи як донора».

Щодо обману як одного з способів вчинення злочину, передбаченого ст. 144 КК, то слід вказати, що традиційними для цього поняття є ознаки: 1)